

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΑΣΤΟΥΝΗΣ

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Σχολική μαθητική εφημερίδα Γυμνασίου Γαστούνης

Η σχολική εφημερίδα είναι μία δημιουργική και συγχρόνως ευχάριστη δραστηριότητα που δίνει την ευκαιρία στους μικρούς έφηβους μαθητές και μαθήτριες να εκφραστούν με το δικό τους τρόπο, να συνεργαστούν, να προβληματιστούν και να αναζητήσουν θέματα που τους αφορούν και τους ενδιαφέρουν. Επίσης, τους δίνει την ευκαιρία να καλλιεργήσουν τη γλωσσική έκφραση και τη δεξιότητα στο γραπτό λόγο αναπτύσσοντας δημιουργική φαντασία και να αυτενεργήσουν.

Με αυτές τις σκέψεις ξεκινήσαμε τη δημιουργία της σχολικής μας εφημερίδας το σχολικό έτος 2024-25 και ελπίζουμε να υλοποιήσουμε τους στόχους που θέσαμε όπως να μάθουν οι μαθητές να εκφράζουν ελεύθερα με το δικό τους τρόπο τους προβληματισμούς τους και τις ανησυχίες τους.

Να καλλιεργήσουν τη γλωσσική έκφραση και τη δεξιότητα στο γραπτό λόγο αναπτύσσοντας δημιουργική φαντασία. Να αναδειχθούν δυνατότητες των μαθητών και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών μέσα από την ομάδα της μαθητικής εφημερίδας και να αποκτήσουν ένα επίπεδο αυτοεκτίμησης. Να αναπτυχθεί συνεργασία μεταξύ των μαθητών, αλλά και μεταξύ μαθητών εκπαιδευτικών. Να εξοικειωθούν με την ανίχνευση βιβλιογραφίας και την καταγραφή της, να αντιληφθούν τον ορισμό των πνευματικών δικαιωμάτων. Να αποκτήσουν κίνητρα για δημιουργική εργασία.

Να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες αποκτώντας πολύτιμα εφόδια για την ενήλικη ζωή τους. Να προσδιορίσουν τη σχέση των παιδιών με τα ΜΜΕ, την κοινωνία και να καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα. Να επικοινωνήσουν οι μαθητές με ανθρώπους εντός και εκτός της σχολικής κοινότητας πραγματοποιώντας ένα «άνοιγμα» του σχολείου στην κοινωνία.

ΤΕΥΧΟΣ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024

Περιεχόμενα	Σελ.
Επίκαιρα θέματα - Κάποιες σκέψεις... για τη σχολική βία	2
Λίγα λόγια για το μήνα	3 - 4
Μνήμες από τις "Χαμένες Πατρίδες" - Το Μικρασιατικό θαύμα	5
Διαβάζοντας τα άστρα... - Η πούλια - Ο Ησίοδος για τις Πλειάδες του Νοέμβρη - Αρχές Νοέμβρη ταξιδεύοντας με τον Οδυσσέα από το νησί της Καλυψώς	6 - 8
Περιβαλλοντικό ζήτημα - Ινδιάνος Σιάτλ	9 - 10
Τοπική Ιστορία Ένας δρόμος... μια προσωπικότητα - Οδός Φιλάνδρου - Οδός Διονυσίου Λάτση	11 - 12
Το ποίημα του μήνα - Άνεμος του Νοεμβρίου: Τάσος Λειβαδίτης	13

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κάποιες σκέψεις... για τη σχολική βία

Σημερινή μάστιγα είναι η βία των μαθητών στο σχολείο, το λεγόμενο « bullying ».

Ο εκφοβισμός κάνει την εμφάνισή του για διάφορους λόγους: την εθνικότητα, την απόδοση στα μαθήματα, τη σωματική διάπλαση ακόμα και το χρώμα του δέρματος.

Είναι οι λίγοι όμως ενάντια των πολλών.

Οφείλουμε πρώτα οι γονείς, μετά οι καθηγητές και πάνω απ' όλους εμείς οι μαθητές να βοηθήσουμε στην εξάλειψη αυτού του φαινομένου.

Κωνσταντίνα Κ.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΗΝΑ

Νοέμβριος

Λίγα λόγια για το Νοέμβρη

Νοέμβρης, ο μήνας ο θολός, ο κίτρινος, ο ατμοσφαιρικός, που κουβαλά στις πλάτες του τον χειμώνα, που αφήνει οριστικά πίσω του το καλοκαίρι. Ο μήνας που φεύγει η Πούλια ώσπου να ξανάρθει τον Μάη, ο μήνας που ελαχιστοποιεί το πράσινο και τα άνθη και έχει όλα τα γήινα χρώματα γύρω μας. Ο μήνας που φέρνει τις βροχές πιο συχνά, των λίγων καρπών, του κρασιού και του μαζέματος της ελιάς. Όπως λέει ο λαός το κρύο το «μηνάει» ο άγιος Μηνάς, δυναμώνει του Αγίου Φιλίππου και «αντριάει» του Αγίου Ανδρέα.

Από που πήρε το όνομά του:

Η ονομασία του προέρχεται από τον λατινικό αριθμό novem, δηλαδή ένατος, επειδή στο δεκάμηνο ρωμαϊκό ημερολόγιο ήταν ο ένατος μήνας του έτους. Οι Ρωμαίοι τον είχαν αφιερώσει στον Ποσειδώνα και γιόρταζαν τα Ποσειδώνια.

Γιατί ονομάστηκε «ένατος» αφού είναι ο ενδέκατος;

Στο ρωμαϊκό ημερολόγιο πρωτοχρονιά ήταν η 1η Μαρτίου, έτσι ο Νοέμβριος ήταν ο ένατος μήνας του έτους. Το 153 π.Χ. η Σύγκλητος καθιέρωσε ως πρώτο μήνα τον Ιανουάριο και δεύτερο τον Φεβρουάριο, έτσι όλοι οι μήνες μετατοπίστηκαν κατά δύο μετά στη σειρά. Επομένως, ο Νοέμβριος έγινε ο ενδέκατος μήνας ενώ το 46. π.Χ. καθιερώθηκε το νέο Ιουλιανό ημερολόγιο

από τον Ιούλιο Καίσαρα όπου οι Σεπτέμβριος, Οκτώβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος διατήρησαν τα ονόματά τους παρά την αλλαγή σειράς τους (ένατος, δέκατος, ενδέκατος, δωδέκατος).

Λέγεται και:

Βροχάρης: γιατί πέφτουν πολλές βροχές.

Σποριάς ή Σπορίτης: λόγω της σποράς δημητριακών και οσπρίων

Μεσοσπορίτης: μέχρι της Παναγιάς πρέπει να έχουν τελειώσει τουλάχιστον τη μισή σπορά.

Νιαστής: γιατί τώρα γίνονται τα τελευταία οργώματα (νεάσματα)

Σκιγιάτης: γιατί μεγαλώνει η νύχτα και η γη σκιάζεται

Χαμένος: έχει τις μικρότερες μέρες του έτους σε διάρκεια

Παχνιστής: γιατί κλείνουν τα ζώα στο παχί ενόψει χειμώνα

Ανακατωμένος: λόγω των άστατων καιρικών συνθηκών

Τρυγομηνάς: σε μέρη όπου αργούν τον τρύγο

Κρασομηνάς: γιατί σε πολλά μέρη ανοίγουν τούτο το μήνα τα κρασιά

Αι Στράτηγος, Αι Ταξιάρχης ή Αρχαγγελιάτης (8/11): λόγω των μεγάλων αυτών γιορτών,

Αγιομηνάς: από την εορτή του Αγίου Μηνά (11/11)

Φιλιππιάτης: απ' του Αγίου Φιλίππου (14/11) και

Αγι-Αντρέας ή Αντριάς: από την γιορτή του Αγίου Ανδρέα (30/11).

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΗΝΑ

Νοέμβριος

Παροιμίες

«Νοέμβρη οργώματα κι ελιές, δεν απολείπουν οι δουλειές».

«Το Νοέμβρη και Δεκέμβρη φύτευε καταβολάδες».

«Της ελιάς το φύλλο κι αν χαθεί, πάλι θε να ξαναβρεθεί».

«Τον Οκτώβρη τα κουδούνια, το Νοέμβρη παραμύθια».

«Η Πούλια βασιλεύοντας, το μήνυμά της στέλνει. Ούτε τσοπάνος στα βουνά ούτε ζευγάς στους κάμπους».

«Άι- Μηνάς εμήνυσε του πάππου του χειμώνα: 'Έρχομαι ή δεν έρχομαι και τ' Άι- Φιλίππου αυτού είμαι».

«Αν τ' Άη Φιλίππου λείπω, τ' Άγια, των Αγίων δε λείπω».

«Ο άη- Μηνάς εμήνυσε, πούλια μη ξημερώσει».

«Ο Νοέμβρης έκλεισε, τα ζευγάρια είν' στο στάβλο κι ούτε ζευγάς στον κάμπο».

«Ο Νοέμβρης σαν θα έλθει τα γομάρια μέσα κλείνει».

«Όταν έρθει ο Νοέμβρης σιγομπαίνει ο χειμώνας».

«Οποίος σπείρει τον Νοέμβρη ούτε σπόρο δεν Θα πάρει».

«Σ' τσι τριάντα, τ' Αγι-Αντριός, αντριεύεται το κρύο».

«Του Σαρανταμέρου η μέρα «καλημέρα» - «καλησπέρα».

Οι γιορτές του Νοέμβρη

Οι γιορτές του Νοεμβρίου είναι ορόσημο στον κύκλο του αγροτικού χρόνου. Η μέρα του Αγίου Φιλίππου (14 Νοέμβρη) θεωρείται σε πολλά μέρη χρονικό όριο για τη σπορά, αλλά και για το ξεκίνημα της νηστείας των Χριστουγέννων καθώς σύμφωνα με τη παράδοση «Ο φτωχός ο Φίλιππας όλη μέρα δούλευε και το βράδυ απόκρευε», η Αγία Αικατερίνη (25 Νοέμβρη) αποτελεί το όριο για το «μετάπιασμα των λουλουδιών».

Την πορεία της σποράς προστατεύει χωρίς αμφιβολία η Παναγία, την ημέρα των Εισοδίων (21 Νοέμβρη), στα μέρη όπου οι γεωργοί έχουν «αποσπείρει», δηλαδή έχουν τελειώσει τη σπορά, τιμούν την Παναγία ως «Αποσπερίτισσα» και όσοι έχουν μισοσπείρει γιορτάζουν τη Παναγία ως «Μεσοσπορίτισσα».

ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΑΜΕΝΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

Το Μικρασιατικό Θαύμα

...Το Κεντρικό Παρθεναγωγείο ήταν το σπουδαιότερο σχολείο θηλέων της Σμύρνης, εφάμιλλο της Ευαγγελικής Σχολής των αγοριών. Το κτήριο, ένα θαυμάσιο νεοκλασικό του αρχιτέκτονα Καρανασόπουλου που διατηρείται έως σήμερα, είχε χημείο με αμφιθέατρο, αίθουσα κινηματογράφου και αστεροσκοπείο....

Οι σχολικές γιορτές γίνονταν στη μεγαλόπρεπη αίθουσα τελετών του σχολείου. Σειρές από κολόνες με ιωνικά κιονόκρανα χώριζαν την αίθουσα σε κλίτη, όπως στις εκκλησίες. Ολόγυρα υπήρχαν μπαλκόνια στο ύψος του δεύτερου ορόφου, απ' όπου παρακολουθούσαν οι μαθήτριες.

Η εντυπωσιακότερη γιορτή ήταν στις 21 Νοεμβρίου, στα Εισόδια της Θεοτόκου. Ένα πλούσιο πρόγραμμα από ομιλίες, θεατρικές παραστάσεις και απαγγελίες, πλαισιωμένο από την εκλεκτή χορωδία, ξετυλιγόταν αριστοτεχνικά. Η ημέρα αυτή όμως, όπως και των Τριών Ιεραρχών για τα αρρεναγωγεία, ήταν διπλά σημαντική για τα σχολεία της Σμύρνης. Ήταν η μέρα των δωρεών, του βάλσαμου εκείνου που θα έτρεφε το δέντρο της παιδείας για μια ακόμα χρονιά, για να αποκτήσει καινούργιους βλαστούς, που θα δώσουν τον επόμενο Μάη τον εκλεκτό ανθό της, τη νέα γενιά αποφοίτων πάνοπλων με γνώσεις και αρχές, έτοιμων για την πάλη της προσφοράς στο χτίσιμο του μεγαλείου της Μικρασίας.

Οι δωρεές αυτές προσφέρονταν απλόχερα και με καμάρι απ' όλους τους Σμυρνιούς- και γενικά τους Μικρασιάτες-, ένα προνόμιο όλων, ακόμα και των αναγκεμένων, με μόνο κίνητρο την αγάπη για τον τόπο τους-και όχι για φορολογική απαλλαγή ή άλλες σκοπιμότητες, όπως στις μέρες μας. Οι πλούσιοι μάλιστα συναγωνίζονταν ποιος θα δώσει τα περισσότερα, για να καμαρώνουν αργότερα, όταν θα δημοσιεύονταν τα ονόματα μαζί με τα ποσά που είχαν προσφερθεί....

Απόσπασμα από το βιβλίο της Μαργαρίτας Ισηγόνη " Σμύρνη, Η Σμύρνα στη ζωή ενός δασκάλου" Το Μικρασιατικό θαύμα σελ. 69-70

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΣΤΡΑ

Η Πούλια

Ο αστερισμός της Πλειάδας, δηλαδή η Πούλια, όπως την έλεγαν οι Έλληνες κυριαρχεί στον ουρανό του Νοεμβρίου. Η ανατολή της Πούλιας στα τέλη Μαΐου και η δύση της στα μέσα Νοεμβρίου λίγο πριν την ανατολή του ηλίου, σημαδεύουν αντίστοιχα την αρχή του καλοκαιριού και την αρχή του χειμώνα.

Ακόμη και από την εποχή του Ησίοδου η δύση των Πλειάδων αμέσως μετά την ανατολή του Ήλιου, που συμβαίνει στα μέσα Νοεμβρίου, σημάδευε και σημαδεύει την περίοδο της έλευσης του κρύου και προειδοποιούσε τους γεωργούς να βιαστούν να ολοκληρώσουν την σπορά, αλλά και τους κτηνοτρόφους να κατηφορίσουν στα χειμαδιά.

Λέει ο λαός «Όντας η Πούλια βασιλεύει, ο καλός ο ζευγολάτης αποσπέρνει, κι ούτε τσοπάνος στα βουνά, κι ούτε ζευγός στους κάμπους». Μια άλλη παροιμία δείχνει την ακριβή ημερομηνία: «Στις δεκαφτά ή στις δεκοχτώ πέφτει η Πούλια στο γιαλό, και πίσω παραγγέλνει: μηδέ στανίτσα στα βουνά, μήτε γιωργός στους κάμπους», ή μian άλλη παροιμία προτρέπει: «Η Πούλια βασιλεύοντας και πίσω παραγγέλλοντας, μήτε τσομπάνος στα βουνά, μήτε γεωργός στους κάμπους».

Επειδή η Πούλια είναι ευκολοδιάκριτος σχηματισμός αστερών, είναι ένα σημαντικό αστρονομικό σημάδι. Έτσι από τη θέση της Πούλιας πάνω στον ουρανό οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι της πατρίδας μας προσδιόριζαν την ώρα κατά τη διάρκεια της νύκτας και καθόριζαν τις δουλειές τους με το χάραμα της ημέρας σύμφωνα με αυτό το νυχτερινό «ρολόι»

Η δύση της Πούλιας τοποθετείται στις 14 Νοεμβρίου, ανήμερα της γιορτής του Αγίου Φιλίππου. Ανατολικότερα της χώρας μας, οι Πέρσες γιόρταζαν κατά το μεσονύκτιο της 17ης Νοεμβρίου τη μεσουράνησή των Πλειάδων, μέρα κατά την οποία ο βασιλέας των Περσών δεν αρνιόταν καμία χάρη στους υπηκόους του και οι Αιγύπτιοι από αυτή την ημέρα άρχιζαν τις γιορτές προς τιμή της Ίσιδος.

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΣΤΡΑ

Ο Ησίοδος για τις Πλειάδες του Νοέμβρη

Ο Ησίοδος επισημαίνει την εσπερία δύση των Πλειάδων σαν σημάδι για την έναρξη της σποράς

«... Αν πλούτο επιθυμεί στα στήθη η καρδιά σου μέσα,
έτσι να κάνεις, και τη μια δουλειά πάνω στην άλλη εργάσου:
σαν ανατέλλουν του Άτλα οι κόρες, οι Πλειάδες,
κάνε αρχή στο θερισμό, στο όργωμα σαν δύνουν.
Αυτές νύχτες σαράντα και ημέρες
είναι κρυμμένες και πάλι, όταν τον κύκλο του ο χρόνος συμπληρώνει,
για πρώτη φορά εμφανίζονται όταν ακονίζεται το σίδερο.
Τούτος των πεδιάδων είναι ο νόμος και γι' αυτούς
που κατοικούν στη θάλασσα κοντά μα και για όσους στων δρυμών τις κοιλάδες,
μακριά από τα κύματα της θάλασσας, σε τόπο πλούσιο μένουν:
γυμνός να σπέρνεις, γυμνός να οργώνεις,
γυμνός να θερίζεις, αν θες της Δήμητρας τα έργα όλα
στον κατάλληλο καιρό να τα φροντίζεις και το καθετί
ν' αυξάνει στον καιρό του».

(Έργα και Ημέραι στ. 381-404)

Η δύση των Πλειάδων λίγο μετά τη δύση του ηλίου σημειωνόταν γύρω στο 800 π.Χ. στις αρχές Νοέμβρη, ανάλογα με το γεωγραφικό πλάτος του τόπου. Το φαινόμενο αυτό επίσης σημαίνει και τη παύση των θαλασσινών ταξιδιών, λόγω ισχυρών ανέμων.

«...Αν τώρα σε πιάσει ο πόθος για την τρικυμιώδη ναυτιλία:
όταν οι Πλειάδες, τον ισχυρό και δυνατό Ωρίωνα
για να ξεφύγουν, στο νεφελώδη πόντο πέφτουν,
τότεμανιάζουνε πνοές ανέμων κάθε είδους.
Μην έχεις τότε πια το πλοίο σου στο κρασάτο πέλαγος,
μα δούλευε τη γη κι έχε στο νου σου όσα σου παραγγέλλω».

(Έργα και Ημέραι στ. 618-642)

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΣΤΡΑ

Αρχές Νοέμβρη ταξιδεύοντας με τον Οδυσσέα από το νησί της Καλυψώς

Ο Όμηρος περιγράφει στο Ε της Οδύσσειας (στ. 267-299) την αναχώρηση του Οδυσσέα από το νησί της Καλυψώς:

«... Όλος χαρά ο θείος Οδυσσέας κι αγαλλίαση,
με πρίμο αγέρι σήκωσε τα πανιά, κάθησε στο τιμόνι
και το κυβέρνησε με τέχνη.
Ύπνος δεν έπεσε στα βλέφαρά του, αλλά κοιτούσε συνεχώς την Πούλια,
τον Βουκόλο που δύει αργά, την Άρκτο που τη λεν κι Αμάξι
δεν φεύγει από τη θέση της γυρίζοντας, μόνο παραμονεύει
τον Ωρίωνα, και μόνη αυτή δεν λέει να πέσει στα λουτρά του Ωκεανού.
Η Καλυψώ η θεόμορφη τον είχε ορμηνέψει,
αυτό το αστέρι πάντοτε να το 'χει ποντοπορώντας
στο ζερβό του χέρι.
Και ποντοπόρησε μέρες δεκαεφτά· στη δέκατη όγδοη
πήραν να φαίνονται, στο μέρος του νησιού που πρόβλεψε,
βαθύσκιωτα της Φαιακίδας τα βουνά·
έμοιαζαν σαν ασπίδα, στο πέλαγο το αχνό αφημένη.
Όμως τον είδε ανεβαίνοντας απ' τους Αιθίοπες
ο μέγας Ποσειδών που σείει τη γη· από μακριά το μάτι του τον πήρε,
από τα όρη των Σολύμων, ν' αρμενίζει στο ανοιχτό το πέλαγος·
χολώθηκε βαριά, και το κεφάλι του κουνώντας είπε μόνος του:
«Αλίμονο. Έτσι λοιπόν και τόσο οι θεοί άλλαξαν γνώμη,
όσο εγώ βρισκόμουν στους Αιθίοπες;
Και να τος τώρα ο Οδυσσέας, τόσο κοντά
στη χώρα των Φαιάκων, όπου του μέλλεται πως θα ξεφύγει
από το δίχτυ της μεγάλης που τον βρήκε συμφοράς.
Όμως κι εγώ το λέω, θα χορτάσει για καλά τη μαύρη μοίρα του.»

Ο Βουκόλος δύει το εσπέρας, λίγο μετά τη δύση του ηλίου. Πρόκειται δηλαδή για την εσπερία δύση του Βουκόλου, που γινόταν στις αρχές Νοεμβρίου περί το 800 π.Χ. Η κατεύθυνση προς την οποία όφειλε να πλεύσει ο Οδυσσέας για να βρεθεί στο νησί των Φαιάκων προκύπτει από την παραγγελία της Καλυψώς: να έχει στα αριστερά του τη Μεγάλη Άρκτο. Επειδή η Μεγάλη Άρκτος είναι αιφανής αστερισμός και δείχνει το βορρά, να την έχει ο τιμονιέρης αριστερά του σημαίνει ότι πλέει προς τα ανατολικά. Επομένως ο Οδυσσέας έφυγε από το νησί της Καλυψώς στις αρχές του Νοέμβρη και οδηγούσε το πλοίο του προς ανατολάς.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ινδιάνος Σιάτλ, ένα παλιό μήνυμα για το σύγχρονο κόσμο

Το παρακάτω κείμενο χρονολογείται γύρω στα 1855 και αποτελεί την απάντηση του Σιάτλ, αρχηγού μιας φυλής Ινδιάνων, στον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής Φραγκλίνο Πηρς, ο οποίος ζήτησε από τους Ινδιάνους να πουλήσουν τη γη τους στην αμερικανική κυβέρνηση. Η πρόταση αυτής της αγοραπωλησίας ήταν εντελώς ξένη στις αντιλήψεις και στον τρόπο ζωής των Ινδιάνων, ο δεσμός των οποίων με τη φύση είναι ιερός και αδιάσπαστος, όπως η αδερφική αγάπη. Ο Σιάτλ εκφράζει με περηφάνια και σεβασμό στην παράδοση τον τρόπο σκέψης της φυλής του, ο οποίος διαφέρει πλήρως από τις υλικές αξίες και τον κατακτητικό πολιτισμό των λευκών. Οι σκέψεις που διατυπώνει ο Σιάτλ απέχουν από εμάς ενάμιση σχεδόν αιώνα, είναι όμως εξαιρετικά επίκαιρες στην εποχή μας, τώρα που όλοι πλέον βιώνουμε τις ολέθριες συνέπειες από την υπερβολική εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, τη μόλυνση του περιβάλλοντος και τη διαρκώς επεκτεινόμενη οικολογική καταστροφή του πλανήτη μας.

○ μεγάλος αρχηγός στην Ουάσιγκτον μηνάει * πως θέλει να αγοράσει τη γη μας. Ο μεγάλος αρχηγός μηνάει ακόμα λόγια φιλικά και καλοθέλητα. Καλοσύνη του, γιατί ξέρομε πως αυτός λίγο τη χρειάζεται αντίστοιχα τη φιλία μας. Την προσφορά του θα τη μελετήσουμε, γιατί ξέρομε πως, αν δεν το πράξομε, μπορεί ο λευκός να προφτάσει με τα όπλα και να πάρει τη γη μας.

Πώς μπορείτε να αγοράσετε ή να πουλάτε τον ουρανό - τη ζέστα της γης; Για μας μοιάζει παράξενο. Η δροσιά του αγέρα ή το άφρισμα του νερού ωστόσο δε μας ανήκουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε από μας; Κάθε μέρος της γης αυτής είναι ιερό για το λαό μου. Κάθε αστραφτερή πευκοβελόνα, κάθε αμμούδα στις ακρογιαλιές, κάθε θολούρα στο σκοτεινό δάσος, κάθε ξέφωτο και κάθε ζουζούνι που ζουζουνίζει είναι, στη μνήμη και στην πείρα του λαού μου, ιερό.

Ξέρομε πως ο λευκός δεν καταλαβαίνει τους τρόπους μας. Τα μέρη της γης, το ένα με το άλλο, δεν κάνουν γι' αυτόν διαφορά, γιατί είναι ένας ξένος που φτάνει τη νύχτα και παίρνει από τη γη όλα όσα τού χρειάζονται. Η γη δεν είναι αδερφός του, αλλά εχθρός που πρέπει να τον κατακτήσει, και αφού τον κατακτήσει, πηγαίνει παρακάτω.

Με το ταμάχι* που έχει θα καταπιεί τη γη και θα αφήσει πίσω του μια έρημο. Η όψη που παρουσιάζουν οι πολιτείες σας, κάνει κακό στα μάτια του ερυθρόδερμου. Όμως αυτό μπορεί και να συμβαίνει επειδή ο ερυθρόδερμος είναι άγριος και δεν καταλαβαίνει.

Αν αποφασίσω και δεχτώ, θα βάλω έναν όρο. Τα ζώα της γης αυτής ο λευκός θα πρέπει να τα μεταχειριστεί σαν αδέρφια του. Τι είναι ο άνθρωπος δίχως τα ζώα; Αν όλα τα ζώα φύγουν από τη μέση, ο άνθρωπος θα πεθάνει από μεγάλη εσωτερική μοναξιά, γιατί όσα συμβαίνουν στα ζώα, τα ίδια συμβαίνουν στον άνθρωπο.

Ένα ξέρομε, που μπορεί μια μέρα ο λευκός να το ανακαλύψει: ο Θεός μας είναι ο ίδιος Θεός. Μπορεί να θαρρείτε πως Εκείνος είναι δικός σας, όπως ζητάτε να γίνει δική σας η γη μας. Αλλά δεν το δυνόσαστε.* Εκείνος είναι Θεός των ανθρώπων. Και το έλεός Του μοιρασμένο απαράλλαχτα σε ερυθρόδερμους και λευκούς. Αυτή η γη Του είναι ακριβή. Όποιος τη βλάφτει, καταφρονάει το Δημιουργό της. Θα περάσουν οι λευκοί - και μπορεί μάλιστα γρηγορότερα από άλλες φυλές. Όταν μαγαρίζεις* συνέχεια το στρώμα σου, κάποια νύχτα θα πλαντάξεις από τις μαγαρισιές σου. Όταν όλα τα βουβάλια σφαχτούν, όταν όλα τα άγρια αλόγατα μερέψουν, όταν την ιερή γωνιά του δάσους τη γιομίσει το ανθρώπινο χνότο και το θέαμα των φουντωμένων λόφων το κηλιδώσουν τα σύρματα του τηλέγραφου με το βουητό τους, τότες πού να βρεις το ρουμάνι;* Πού να βρεις τον αίτό; Και τι σημαίνει να πεις έχε γεια στο φαρί* σου και στο κυνήγι; Σημαίνει το τέλος της ζωής και την αρχή του θανάτου.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ινδιάνος Σιάτλ, ένα παλιό μήνυμα για το σύγχρονο κόσμο

Πουθενά δε βρίσκεται μια ήσυχη γωνιά μέσα στις πολιτείες του λευκού. Πουθενά δε βρίσκεται μια γωνιά να σταθείς να ακούσεις τα φύλλα στα δέντρα την άνοιξη ή το ψιθύρισμα που κάνουν τα ζουζούνια πεταρίζοντας. Όμως μπορεί, επειδή, καταπώς είπα, είμαι άγριος και δεν καταλαβαίνω - μπορεί μονάχα για το λόγο αυτόν ο σαματάς* να ταραίζει τα αυτιά μου. Μα τι μένει από τη ζωή, όταν ένας άνθρωπος δεν μπορεί να αφουγκραστεί τη γλυκιά φωνή που βγάνει το νυχτοπούλι ή τα συνακούσματα των βατράχων ολόγυρα σε ένα βάλτο μέσα στη νυχτιά; Ο ερυθρόδερμος προτιμάει το απαλόηχο αγέρι λαγαρισμένο* από την καταμεσήμερη βροχή ή μοσχοβολημένο με το πεύκο. Του ερυθρόδερμου του είναι ακριβός ο αγέρας, γιατί όλα τα πάντα μοιράζονται την ίδια πνοή - τα ζώα, τα δέντρα, οι άνθρωποι. Ο λευκός δε φαίνεται να δίνει προσοχή στον αγέρα που ανασαίνει. Σαν ένας που χαροπολεμάει για μέρες πολλές, δεν οσμίζεται* τίποτα.

Αν ξέραμε, μπορεί να καταλαβαίναμε - αν ξέραμε τα όνειρα του λευκού, τις ελπίδες που περιγράφει στα παιδιά του τις μακριές χειμωνιάτικες νύχτες, τα οράματα που ανάφτει στο μυαλό τους, ώστε ανάλογα να δέονται για την αυριανή. Αλλά εμείς είμαστε άγριοι. Μας είναι κρυφά τα όνειρα του λευκού. Και επειδή μας είναι κρυφά, θα εξακολουθήσουμε το δρόμο μας. Αν τα συμφωνήσουμε μαζί, θα το πράξουμε, για να σιγουρέψουμε τις προστατευόμενες περιοχές που μας τάξατε. Εκεί θα ζήσουμε, μπορεί, τις μετρημένες μέρες μας καταπώς το θελήσουμε. Όταν ο στερνός ερυθρόδερμος λείπει από τη γη, και από τη μνήμη δεν απομένει παρά ο ίσκιος από ένα σύννεφο που ταξιδεύει στον κάμπο, οι ακρογιαλιές αυτές και τα δάση θα φυλάγουν ακόμα τα πνεύματα του λαού μου - τι* αυτή τη γη την αγαπούν, όπως το βρέφος αγαπάει το χτύπο της μητρικής καρδιάς. Αν σας την πουλήσουμε τη γη μας, αγαπήστε την, καθώς την αγαπήσαμε εμείς, φροντίστε την, καθώς τη φροντίσαμε εμείς,

κρατήστε ζωντανή στο λογισμό σας τη μνήμη της γης, όπως βρίσκεται τη στιγμή που την παίρνετε, και με όλη σας τη δύναμη, με όλη την τρανή μπόρεσή σας, με όλη την καρδιά σας, διατηρήστε τη για τα τέκνα σας, και αγαπήστε την, καθώς ο Θεός αγαπάει όλους μας. Ένα ξέρομε - ο Θεός σας είναι ο ίδιος Θεός. Η γη Του είναι ακριβή. Ακόμα και ο λευκός δε γίνεται να απαλλαχτεί από την κοινή μοίρα.*

μτφρ. Ζήσιμος Λορεντζάτος
Το Βήμα, 16/1/1977

Νίκος Χατζηκυριάκος - Γκίκας, Ο ουρανός 1966, Εθνική Πινακοθήκη

- * μηνάει: στέλνει μήνυμα
- * ταμάχι: πλεονεξία
- * δεν το δυνόσαστε: δεν μπορείτε
- * μαγαρίζεις: λερώνεις
- * ρουμάνι: δάσος
- * φαρί: άλογο
- * σαματάς: φασαρία
- * λαγαρισμένος: καθαρισμένος
- * οσμίζεται: μυρίζει
- * τι: γιατί
- * η κοινή μοίρα: εννοεί το θάνατο

ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ένας δρόμος... μία προσωπικότητα

Ένας δρόμος ... μια ιστορία

Περιδιαβαίνοντας την πόλη μας, τη Γαστούνη και παρατηρώντας τις πινακίδες των δρόμων της, πολλές φορές έχουμε αναρωτηθεί, γιατί άραγε ο δρόμος να έχει αυτή την ονομασία. Οι ονομασίες των οδών δεν είναι τυχαίες. Επιλέχθηκαν για να μας θυμίζουν μια ιστορία, ένα γεγονός, έναν τόπο, ένα σπουδαίο άνθρωπο. Ευκαιρία λοιπόν να μάθουμε το μυστικό της ονομασίας των δρόμων.

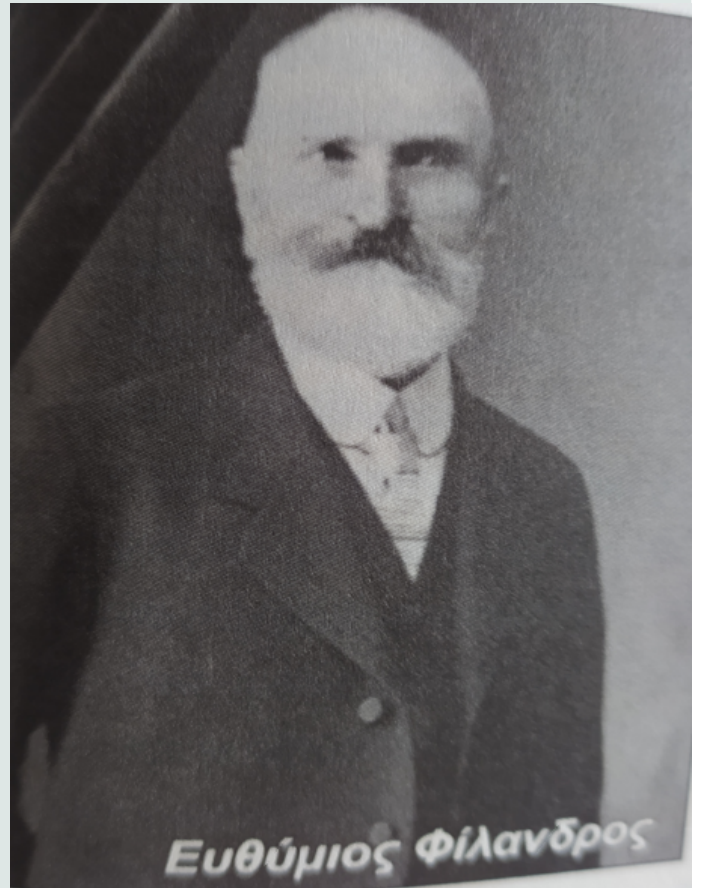
ΟΔΟΣ ΦΙΛΑΝΔΡΟΥ

Η οδός Φιλάνδρου αρχίζει από το δυτικό μέρος της Κολοκοτρώνη δίπλα από τον Προφήτη Ηλία και τιμά την μεγάλη οικογένεια Φιλάνδρου, που ανέδειξε μεγάλους δωρητές, αγωνιστές, πολιτικούς, επιστήμονες και λόγιους με κύριο εκπρόσωπό της το Μεγάλο Δάσκαλο του Γένους Ευθύμιο Φιλάνδρο.

Η οικογένεια Φιλάνδρου, από τις πιο διάσημες της Γαστούνης, εντοπίζεται στη Γαστούνη λίγο μετά την Άλωση της Πόλης. Μέλη της οικογένειας αυτής εντοπίζονται ως δωρητές σε διάφορα μοναστήρια (Καθολική, Σκαφιδιά κ.α) ως μέλη της Κοινότητας Γαστούνης ορισμένα από τις Βενετικές αρχές καθώς και ως διαπρεπείς λόγιοι στην Ευρώπη, κυρίως στη Κων/λη, στη Τεργέστη, και στην Αγία Πετρούπολη.

Ο **Ευθύμιος Φιλάνδρος** γεννήθηκε στη Γαστούνη το 1758 και πέθανε στην Τεργέστη στις 4 Απριλίου 1810, αφού προσβλήθηκε από ασθένεια που τον το 1807. Μετά το θάνατό του οι κληρονόμοι του παρέδωσαν τα βιβλία του στην Ελληνική Κοινότητα της Τεργέστης, σύμφωνα με τη διαθήκη του,. Ο Ευθύμιος Φιλάνδρος είχε πάρει την παιδεία του από τον τόπο καταγωγής του. Τα σχολεία του ήταν οι βιβλιοθήκες των Μοναστηριών και διαφόρων πόλεων αλλά και ιδιωτικές. Έφυγε έτοιμος από

τη Γαστούνη. Πήγε στην Αγία Πετρούπολη κοντά στον Ευγένιο Βούλγαρη, όπου τελειοποιήθηκε ως δάσκαλος, συνεχίζοντας τις σπουδές του. Διδάσκει Ελληνικά. Φαίνεται πως ήταν πολύ καλός δάσκαλος, γιατί γρήγορα τον βρίσκουμε στην Κωνσταντινούπολη εξαιτίας της φήμης του.

Στην Ελληνική Κοινότητα της Τεργέστης οι Πρόεδροι είχαν δείξει μεγάλο ενδιαφέρον για το σχολείο που είχαν ιδρύσει εκεί. Ήθελαν να βρουν διευθυντές και δασκάλους με αναγνωρισμένο έργο. Γι' αυτό έστειλαν επιστολές όπου υπήρχαν διαπρεπείς Έλληνες λόγιοι και τους καλούσαν. Ήταν πράγματι οι Τεργεστίνοι πολύ ικανοί στον εντοπισμό προσωπικοτήτων, που είχαν διαπρέψει σε σχολεία του εξωτερικού.

ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ένας δρόμος... μία προσωπικότητα

Ο Ευθύμιος Φιλάνδρος από τη Γαστούνη, που τότε ήταν στην Κων/λη, ήταν ο μόνος εκεί που δέχτηκε επιστολή. Θα πάει στην Τεργέστη να ιδρύσει, να εγκαινιάσει το πρώτο Σχολείο της Ελληνικής Κοινότητας. Ένας από τους βασικούς του στόχους ήταν η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών, της αρχαίας ελληνικής γλώσσας.

Το σχολείο είχε επιγραφή: ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ – ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ. Οι Ιταλοί το έλεγαν «Σκουόλα λε λιτεράλε». Οι μαθητές που το παρακολουθούσαν έπρεπε να έχουν βασικές γραμματικές γνώσεις. Η ονομασία «Ελληνικόν» είναι του Ευθύμιου Φιλάνδρου, όπως αποδεικνύεται από το αρχείο της Ελληνικής Κοινότητας. Διευθύνει το Ελληνικό σχολείο έως το 1807, όπου μετά τρία χρόνια πέθανε.

Το ενδιαφέρον του για το σχολείο εκδηλώθηκε αμέσως. Είναι ο πρώτος που θέτει το ζήτημα Σχολείο και Βιβλιοθήκη και βιβλία, που μπορεί να αποκτηθούν από δωρεές και αγορές. Ιδρύει αμέσως βιβλιοθήκη. Δεν γίνεται να υπάρχει σχολείο χωρίς αυτήν. Ήταν ο πρώτος που επεσήμανε την αναγκαιότητα σύνταξης καταλόγου της βιβλιοθήκης.

Ο Φιλάνδρος λοιπόν δέχτηκε αμέσως την πρόσκληση - πρόκληση για το σχολείο της Τεργέστης, ανέλαβε υποχρεώσεις και ανταποκρίθηκε στα αιτήματα των δύσκολων καιρών. Συνέβαλε σημαντικά στην οργάνωση και λειτουργία της Ελληνικής Σχολής της Τεργέστης με οδηγό το αλάνθαστο κριτήριο της βιβλιομανίας, της φιλαναγνωσίας και της προσφοράς του ως Μέγας Δάσκαλος του Γένους.

Οι πληροφορίες για την Οδό Φιλάνδρου αντλήθηκαν από το Αφιέρωμα στους Δρόμους της Γαστούνης, Ημερολόγιο 2016

Επιμέλεια: Κώστα Λούρμπα, Σύλλογος Κεφαλλονιτών Γαστούνης "Ο Άγιος Γεράσιμος" και από το άρθρο του Κ. Λούρμπα «Ευθύμιος Φιλάνδρος Μέγας Δάσκαλος του Γένους» στο βιβλίο Ηλειακή Πρωτοχρονιά -Ηλειακό Πανόραμα 2013.

ΟΔΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΛΑΤΣΗ

Η οδός Διονυσίου Λάτση βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της Γαστούνης, είναι παράλληλη της Ελευθερίου Βενιζέλου και τιμά τον Γερμανομαθή ιατρό Διονύσιο Λάτση.

Ο Διονύσιος Λάτσης(1893-1951) εκλέχτηκε Πρόεδρος της Κοινότητας Γαστούνης στις 16-9-1929. Πήρε μέρος στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στη Μακεδονία, όπου οδηγήθηκε όμηρος στη Γερμανία καθώς και στην εκστρατεία της Μικράς Ασίας. Βοήθησε πολύ τους πρόσφυγες της Μικράς Ασίας. Την περίοδο της κατοχής έσωσε εκατοντάδες συμπατριώτες από διάφορα μέρη της Ηλείας από την ομαδική εκτέλεση, κάνοντας παρεμβάσεις στον Γερμανό διοικητή της Γαστούνης, που γνώριζε από τη Γερμανία.

Έλληνες αξιωματικοί στη Μ. Ασία.
Πρώτος δεξιά ο Διον. Λάτσης.

Οι πληροφορίες για την Οδό Διονύση Λάτση αντλήθηκαν από το Αφιέρωμα στους Δρόμους της Γαστούνης, Ημερολόγιο 2016

Επιμέλεια: Κώστα Λούρμπα, Σύλλογος Κεφαλλονιτών Γαστούνης "Ο Άγιος Γεράσιμος" και η φωτογραφία από το βιβλίο του Κ. Λούρμπα « Οι Μικρασιάτες της Γαστούνης», έκδοση Συλλόγου Μικρασιατών Γαστούνης «ΟΙ ΙΩΝΕΣ», Εκδόσεις Βιβλιοπανόραμα.

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

Άνεμος του Νοεμβρίου – Τάσος Λειβαδίτης

Τώρα όμως βράδιασε. Ας κλείσουμε την πόρτα κι ας κατεβάσουμε τις κουρτίνες γιατί ήρθε ο καιρός των απολογισμών.

Τι κάναμε στη ζωή μας;

Ποιοι είμαστε; Γιατί εσύ κι όχι εγώ;

Καιρό τώρα δεν χτύπησε κανείς την πόρτα μας κι ο ταχυδρόμος έχει αιώνες να φανεί.

Α, πόσα γράμματα, πόσα ποιήματα που τα πήρε ο άνεμος του Νοεμβρίου.

Κι αν έχασα τη ζωή μου

την έχασα για πράγματα ασήμαντα: μια λέξη ή ένα κλειδί,
ένα χτες ή ένα αύριο